

భోపాల్ విషాయ బాధితులు ఎవరి జిడ్డులు?

అమెరికాకు చెందిన యూనియన్ కార్బైడ్ కార్బోరేఫన్ భోపాల్ నగరంలో సృష్టించిన విధ్వంసానికి 32 ఏళ్ళు. మానవజాతి చరిత్రలో ప్రజలపై, పర్యావరణంపై అది కలగజేసిన దుష్ప్రభావమెంతో అందరి దృష్టిలో వున్నదీ. అమెరికాకు చెందిన సామ్రాజ్యవాద బహుళజాతి సంస్కరణ యూనియన్ కార్బైడ్ జీవరసాయన ఆయుధాలను తయారుచేసి భోపాల్ ప్రజలపై పరీక్షించదలచింది. మెద్రెల్ ఐసోసైటెట్ అనబడే విషపూరిత రసాయనాన్ని విడుదలచేసి, ఎంతమోతాదులో విడుదలచేస్తే, ఎంత విస్తీర్ణంలో ప్రజలు, పర్యావరణంపై అది ఏవిధంగా వనిచేస్తుందనే అంశాన్ని ప్రయోగాత్మకంగా పరిశీలించింది.

1984 డిసెంబర్ 2-3 తేదీల అర్థరాత్రి పదివేల మందికి పైగా ప్రజానీకం ఈ విషాయాను ఫలితంగా మరణించగా, అనంఖ్యాక ప్రజానీకం తీవ్రంగా గాయపడ్డారు; ముఖ్యంగా ప్రమాదకరమైన ఈ విషాయాను ప్రభావానికి లోనై గుండె, కళ్ళు, ఊపిరితిత్తుల వ్యాధులబారిన పడ్డారు. నాడిమండల సంబంధిత, మానసిక సంబంధిత, పేగు, జీర్జ్ ప్రక్రియకు సంబంధించిన పలురకాల జబ్బులతో తరాలుగా బ్రతుకులీదుస్తున్నారు. పాలకులెందరు మారుతున్న ఈ భోపాల్ వాయు బాధితులకు కనీసమద్దతు, ఉపశమనం లేకుండానే 3 దశాల్లు గడిచిపోయాయి.

ఈనాటికీ బితికిపుండి, పలురకాల బాధలకు గురవుతూ, న్యాయంకోసం పోరాదుతున్న భోపాల్ విషాయాను బాధితులు 5.5 లక్షల మంది వున్నారు.

అమెరికాలో, అలాగే భారతదేశంలోని పలు కోర్టులు సమాప్తిపరిషోరం గురించి ఇచ్చిన తీర్మాలు అలా వుంచితే, తమకు న్యాయం జరుగుతుందనే ఆశ భోపాల్ విషాయాను బాధితులకు ఏ కోశానాలేదు; వారికి న్యాయం ఓ ఎండమావిగానే వుంటూ వస్తోంది.

సార్వభౌమాధికారంగల, స్వతంత్ర దేశంగా చెప్పుకుంటున్న భారతదేశంలో భోపాల్ విషాయాను బాధితుల చేదైన, ఘోరమైన అనుభవం ఈవిధంగా వుంది.

అమెరికా సామ్రాజ్యవాదుల బహుళజాతి సంస్కరణ యూనియన్ కార్బైడ్ వెలువరించిన విషపూరిత వాయువు బారిసపడిన భోపాల్ బాధితులకు రక్కణ కల్పించటంలో దేశ 'సార్వభౌమాదికారం', 'ప్రజాస్వామ్య' గొప్పగా ప్రకటించుకునే 'స్వతంత్రత' వంటివేవీ తోడ్పడలేదు.

బిజెపి, కాంగ్రెస్ కు చెందిన దేశాపోలకులెవరైనా, అలాగే మధ్యపదేశ్ లో పాలన సాగించే పార్టీలేవైనా వారి వర్గ స్వభౌమానికికముగణంగానే వ్యవహారించారు. అందుకే ఈ పాలకులు, ప్రభుత్వాలు ఇన్ని వేలమందిని దుర్మార్గంగా హత్యగావించిన, మరందరినో బతికున్న శవాలుగా మార్చిన అమెరికా బహుళజాతి సంస్కరణ యూనియన్ కార్బైడ్పై నేరారోపణచేసి నిజాయితీగా విచారించటానికి సిద్ధంగా లేవని స్వష్టమాతోంది. దీనికి భిన్నంగా నేరపూరిత యుసిసి యాజమాన్యాన్ని రక్కించి, వారిని కాపాదేందుకు ఈ పాలకులు పూనుకున్నారు. అమెరికా సామ్రాజ్యవాద ప్రభుత్వం ఎదుట సాగిలపడిన ఈ పాలకులు తమదేశవాసులైన భారత ప్రజలను ఘోరంగా వంచించటానికి పూనుకున్నారు. 'భారత్ ప్రకాశస్తోంది' 'అచ్చేదిన్ కు చెందిన పాలకులిరువురూ సుట్రీంకోర్టులో అలాగే ఇతర కోర్టులలో భోపాల్గాయ్స్ బాధితుల పరిపరంకోసం విచారణ జరిగే కేను ఓడిపోయేందుకు న్యాయపరమైన చాకచక్కాస్తున్తా ఉపయోగించారు. ఈ విధంగా నిస్పంతంగా సామ్రాజ్యవాదులకు సేవ చేయటానికి, వారి ప్రయోజనాలకోసం నిలబడేందుకు అదే సమయంలో భోపాల్గాయ్స్ బాధితులకు సమాప్తిపరిషోరం విషయంలో న్యాయం నిరాకరించ బడేందుకు తమ యుక్తులన్నింటినీ ప్రయోగించారు.

భోపాల్ విషాయాను బాధితులను ఆదుకునేందుకు, వారికి వైద్యసహాయ మందించేందుకు కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు రెండూ తప్పుకున్నాయి.

భోపాల్ విషాయాను బాధితులకు 705 కోట్ల రూపాల అతితక్కువ పరిపోరాన్ని ప్రకటించి, దేశ సర్వోన్నత న్యాయస్థానం కూడా చేతులు దులుపుకుంది.

హంతకవాయువు కారణంగా 20వేల మంది ప్రజానీకం ప్రత్యక్షంగా మరణించగా, ఈనాటికీ ఆ దుష్ప్రభావం కారణంగా 5.5 లక్షలమంది తీవ్ర బాధలను అనుభవిస్తున్నారనేది వాస్తవం. దీనికితోడుగా యూనియన్ కార్బైడ్ కంపెనీ ఆవరణ, పరిసరాలన్నీ వాయు వ్యర్థాలతో, కలుపితాలతో కప్పెట్లబడిపుంది. దీనితో భూమి, నీరు, గాలి ఈనాటికీ ఆ ప్రాంతంలో విషపూరితంగా వున్నాయి. అవి ఈనాటికీ ఇంకా తొలగించవలనే వుంది.

యూనియన్ కార్బైడ్ కంపెనీ కొనుగోలు చేసిన అమెరికాకే చెందిన 'డో' కంపెనీ యాజమాన్యం - కంపెనీ పరిసరాలనుండి, ఆవరణనుండి ఈ విషపూరిత వ్యర్థాలను తొలగించటం తన బాధ్యత కాదని ప్రకటించింది. 'డో' కంపెనీకి తల్గిన పాలకులు, ఆ యాజమాన్యానికి ఆ బాధ్యత లేకుండా తప్పించటంలో మద్దతుగా నిలిచారు. మరోవైన కేంద్ర ప్రభుత్వం కానీ, రాష్ట్రప్రభుత్వంకానీ నిజాయితీ, చిత్తపుద్దితో ఈ పరిసరాలను శుభ్రంచేసే బాధ్యత తీసుకోకుండా భోపాల్ బాధితుల, ప్రజలపట్ల ఘోర నిర్కూడాన్ని వహించాయి. ఈ విధంగా రాబోయే తరాల ప్రజానీకం కూడా అనారోగ్యం, జబ్బుల బారినపడే విధంగా భోపాల్ యుసిసి పరిసరాలను ప్రమాదకరంగానే వుంచారు.

ఈ విధంగా భోపాల్ విషాయాను బాధితులు పాలకుల, ప్రభుత్వాల చేతుల్లో ఘోరంగా వంచించబడి, నిర్దాక్షిణ్యమైన వైభవితి గురైరయ్యారు. వారు ఒక ప్రశ్నను ముందుంచుతున్నారు: 'ప్రమోనా, భోపాల్ విషాయాను బాధితులు ఎవరి చిద్దులు?'